

1 Veřejné finance a veřejná správa a samospráva

1.1 Státní rozpočet, rozpočty územních samospráv a státní fondy

Hlavní úlohu při tvorbě a realizaci státního rozpočtu (dále jen SR), státního závěrečného účtu (dále jen SZÚ) a závěrečného účtu kapitol plní Ministerstvo financí České republiky (dále jen MF). Kromě toho, že vytváří právní rámec této oblasti, vypracovává návrh střednědobých výdajových rámců centrální vlády (státní rozpočet a státní fondy), návrh SR a návrh střednědobého výhledu SR. Sleduje a analyzuje plnění SR, zodpovídá za vypracování SZÚ a za provedení souhrnného finančního vypořádání vztahů se SR. Metodicky řídí programové financování výdajů SR. Navrhuje vznik, rozvoj a úpravy rozpočtového systému a informačního systému ISPROFIN.

Zákon o státním rozpočtu České republiky na příslušný rok stanovuje celkové příjmy, celkové výdaje a výsledné saldo v korunách. Přílohy zákona stanovují finanční vztahy SR k rozpočtům krajů, k rozpočtům obcí a rozpočtu hlavního města Prahy. Údaje v přílohách zákona jsou většinou uváděny v řádech tisíců korun. Rozpočtový systém bude nově upraven tak, aby rozpočet byl sestavován v řádech eur. Přijetí eura bude znamenat, že příprava SR na rok € bude prováděna v korunách a rovněž v eurech.

V zákoně o rozpočtových pravidlech nebude nutné provádět zásadní legislativní úpravy. Rovněž prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu si vyžádají jen minimální změny. Návrhy závěrečných účtů kapitol a SZÚ za rok €-1 budou zpracovány ve dvojím vyjádření, stejně tak roční zpráva za rok €-1 a finanční vypořádání za rok €-1. V souladu s tímto požadavkem bude třeba upravit informační systémy.

Novely příslušných právních předpisů by měly být schváleny před datem přijetí eura tak, aby nabyly účinnosti ke dni zavedení eura. Zákon o státním rozpočtu České republiky bude od roku € schválen s údaji v eurech. Nejdůležitější bude se připravit a stanovit jednotný postup v roce před přijetím eura (€-1) a pro rok přijetí eura (€). Podrobný postup bude stanoven v jedné z následujících aktualizací národního plánu.

Zavedením eura budou u územních samosprávných celků ovlivněny následující oblasti:

- finanční vztahy SR k rozpočtům územních samosprávných celků (dále jen "ÚSC") zahrnující podíl na přípravě SR, SZÚ a vypořádání finančních vztahů ÚSC se SR,
- uvolňování dotací, návratných finančních výpomocí a programového financování, vše v návaznosti na úpravy ve finančních vztazích státního rozpočtu k územním rozpočtům,

- tvorba právních předpisů, koncepcí, strategií a metodik týkajících se financování ÚSC.

V eurech budou uváděny výpočty podílů ÚSC na výnosech daní (rozpočtové určení daní), příspěvky na výkon státní správy, výše limitů, výše peněžitých plnění (odvody, poplatky, penále, pokuty), sociální či jiné dávky fyzickým a právnickým osobám apod. Bude třeba upravit finanční informační systémy – databáze s údaji o ÚSC (Automatizovaný rozpočtový informační systém, dále jen "ARIS") a příslušné výkazy.

1.1.1 Vztah k sociálnímu zabezpečení a veřejnému zdravotnímu pojištění

Vzhledem k tomu, že všechny oblasti sociálního zabezpečení a sociální pomoci jsou financovány ze SR, je sestavení návrhu SR na rok € v eurech, tedy rozpočtování tokových veličin příjmů a výdajů, podmíněno přepočtem veškerých vstupních stavových veličin, parametrů a ukazatelů (např. částek životního a existenčního minima, vyměřovacích základů), rozhodných pro výpočet dávek a jiných plnění, na eura, dále výpočtem valorizačních vzorců (pro zvyšování dávek a jejich komponent) v eurech a konečně výpočtem těchto dávek v eurech.

Totéž se týká i plánování a rozpočtování příjmů a výdajů v systému veřejného zdravotního pojištění jednotlivými zdravotními pojišťovnami.

Nejpozději v rámci přípravy SR na rok € bude nutné přesně určit hodnotu, respektive cenu jednoho bodu stanoveného pro úhrady za poskytnutou zdravotní péči ze strany zdravotních pojišťoven.

1.2 Správa státního dluhu a finančního majetku státu

Převedení hodnoty státních dluhopisů, jakož i všech dalších nesplacených dluhopisů, které budou existovat ke dni €, na měnu euro, bude upraveno v zákoně č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem je třeba zároveň pro všechny nesplacené dluhopisy všech subjektů, včetně státních dluhopisů, existující ke dni €, stanovit nový "day count", a to takový, který je obvyklý pro země, které již jsou členy eurozóny. Zákon bude připraven v souladu s harmonogramem legislativních prací minimálně rok před zavedením eura.

Vzhledem k tomu, že zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, upravuje problematiku dluhopisů obecně (a nejen oblast státních dluhopisů), je potřeba změny v této oblasti koordinovat s potřebami soukromého sektoru a dalšími legislativními změnami v této oblasti.

1.3 Účetnictví, výkaznictví, daně, cla, mzdy a platy

Ve smyslu zásady nepoškodit občana se bude postupovat i v oblasti daní, poplatků, dávek, důchodů a dalších plateb ve vztahu občan – stát. V případech, kdy je příjemcem těchto plateb občan, aplikuje se zaokrouhlování na centy, případně vyšší jednotky¹, nahoru. Při platbě, jejichž příjemcem je stát, se naopak suma zaokrouhlí na centy, případně vyšší jednotky, dolů. Tento postup nebude platit při platbách a pohledávkách ve prospěch státu, které vznikají z titulu porušení všeobecně platných právních předpisů (pokuty, penále a jiné platby sankčního charakteru). V těchto případech se bude postupovat dle standardních pravidel zaokrouhlování (viz Část I - bod *Pravidla zaokrouhlování*).

1.3.1 Účetnictví

V rámci regulace účetnictví budou provedeny pouze dílčí změny, jimiž budou dotčena ustanovení o měně.

V roce €-1 se bude vést účetnictví v korunách. Účetní jednotky budou mít povinnost vykázat účetní závěrku za účetní období (rok) €-1 jednak v korunách a jednak v eurech podle přepočítacího koeficientu. Údaje za minulé účetní období budou vyjádřeny pouze v korunách. Vzhledem k tomu, že ne každá účetní jednotka má účetní období shodné s kalendářním rokem, předpokládá se, že povinnost sestavit mezitimní účetní závěrku k 31. 12. roku €-1 bude stanovena každé účetní jednotce, která nevyužívá kalendářní rok.

1.3.2 Daně

Pro rok €-1 budou nezdánitelné částky základu daně, daňové bonusy a podobně stanoveny v korunách. Proto se daňová přiznání k dani z příjmu za rok €-1, která se budou podávat v roce €, budou vykazovat v korunách. Výsledná daňová povinnost (odvod/vratka) se přepočítá na eura přepočítacím koeficientem a finanční úřad/daňový poplatník ji bude povinen uhradit v eurech, a to v zaokrouhlení na centy.

Pro subjekty, které vedou pouze daňovou evidenci, bude v rámci jedné z následujících aktualizací Národního plánu stanoven specifický postup.

V rámci daňové legislativy obecně budou novelizována ta ustanovení, kde se používají pojmy jako např. "česká měna" a kde jsou uvedeny

¹ Těmito vyššími jednotkami mohou být deseticenty, eura, desítky eur či výše.

jednotlivé částky v korunách. Uvedené částky nebude možno v převážné většině případů pouze přepočítat na eura dle přepočítacího koeficientu, ale bude je nutno nahradit částkami v obdobné výši, zpravidla však zaokrouhlenými na celá eura, případně na desítky eur dle povahy každé částky. V určitých případech je nutné zachovat dělitelnost příslušné částky číslem 12.

Další oblastí, které se zavedení eura dotkne, je výkaznictví daňových příjmů (např. pro účely SZÚ, do mezinárodních institucí). Dosud vykazované statistické údaje v časových řadách budou přepočteny přepočítacím koeficientem, aby bylo možné provádět meziroční porovnání a analýzy.

Zavedení eura bude muset být promítnuto do informačních systémů celní a daňové správy, a to jednak do všech částí aplikací Automatizovaného daňového informačního systému (dále jen "ADIS"), do Modulu evidence spotřebních daní a dělené správy (dále jen "ME-SPD/DES") a evidence celního řízení a dále do všech nedaňových aplikací (personální, finanční, majetkové oblasti apod. – systémy AVIS, VEMA). Dotkne se i oblastí registračních pokladen, dále oblasti výběru daní, jejich evidence, převodů obcím, krajům, státním fondům, Národnímu fondu a dále analytické a statistické oblasti. Podrobnější doporučení týkající se informačních systémů jsou uvedena v kapitole 7 *Informační a statistické systémy* a budou dále rozpracována v rámci příští aktualizace Národního plánu.

V případě majetkových daní je nezbytné provést legislativní úpravy v ustanoveních, která upravují sazbu daně, výši osvobození, popř. výši minimální daňové povinnosti aj., vyjádřené dosud v korunách.

Pro poplatníky využívající obchodní rok, který se liší od kalendářního, budou na základě mezitímní účetní závěrky k 31. 12. přepočteny v souladu s účetními postupy též podklady pro sestavení daňového přiznání do eura.

1.3.3 Cla

V celní správě dojde k úpravě legislativních norem ve smyslu převodu částek vyjádřených v korunách na částky v eurech, který bude proveden za použití přepočítacího koeficientu. Částky stanovené právem ES však budou převedeny přímo na příslušné hodnoty v eurech.

Kromě použití stanoveného přepočítacího koeficientu bude celní správa muset zpracovat metodické postupy, které souvisejí s procedurami celního a daňového řízení dle celního kodexu (limitní částky cla do 10 eur před měnovou změnou, faktury v eurech před měnovou změnou, případy před vstupem České republiky do Evropské unie, zaokrouhlování jednotlivých položek dokladů JSD – Jednotný správní doklad – a podobně). První návrh metodických postupů bude připraven v rámci jedné z následujících aktualizací Národního plánu.

1.3.4 Soudní a správní poplatky

Sazby jsou stanoveny pevnou částkou nebo procentem ze základu poplatku stanoveného v korunách. V rámci přechodu na euro bude nutné upravit nejen sazby stanovené pevnou částkou, ale i základ procentních poplatků, je-li cena předmětu poplatku vyjádřena peněžní částkou v korunách. Na stanovení sazeb bude participovat Ministerstvo spravedlnosti České republiky, resp. všechny resorty, do jejichž působnosti přísluší zvláštní právní předpisy, jimiž jsou upravena správní řízení.

1.3.5 Místní poplatky

Zákon stanoví maximální sazby, vyjádřené pevnou částkou v korunách, případně procentem. V rámci přechodu na euro bude nutné upravit nejen sazby stanovené pevnou částkou, ale i základ procentního poplatku. V rámci přehlednosti sazebníků se nedoporučuje používat přepočítací koeficientu kurzu, ale částky stanovit nově, ovšem v hodnotě blízké původním korunovým sazbám.

1.3.6 Platy

Platové předpisy jsou vesměs v garanci ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV). U těchto předpisů bude možno postupovat cestou přepočítacího koeficientu. Při přepočítávání korunových nároků v platech na eura bude docházet rovněž k zaokrouhlením (směrem nahoru), což bude mít vliv na vyšší platový růst.

U nařízení vlády č. 289/2002 Sb., kterým se stanoví rozsah a způsob poskytování údajů do Informačního systému o platech, se nepředpokládá nutnost legislativních úprav. Bude zřejmě nutné pouze zajistit některé úpravy technického řešení Informačního systému.

V souladu s pravidly pro přepočty historických statistických dat bude nutno upravit také vývojové řady platových parametrů (zejména průměrných platů), které jsou vedeny MF.

V zájmu informování občanů a v souladu s pravidly pro duální označování cen a jiných finančních hodnot zaměstnanci státních institucí i soukromých společností obdrží oznámení o výši svého platu a dalších náhrad v eurech. V tomto oznámení bude vysvětlen způsob přepočtu pomocí přepočítacího koeficientu a zaokrouhlení. Na výplatních páskách budou hodnoty (minimálně pro hrubou mzdu, čistou mzdu, zálohu na daň z příjmu, sociální a zdravotní pojištění) uvedeny v korunách i v eurech po celou dobu povinného duálního označování cen, tedy 5-6 měsíců před zavedením eura a jeden rok po jeho zavedení.

1.4 Ceny

Do cenové oblasti se zavedení eura promítne dvěma směry. Zaprvé do oblasti cen obecně, tj. do sjednávání a regulace cen, do kontroly cen a oblasti sankcí za porušení cenových předpisů.

Druhým směrem je oblast uplatňování cen na trhu konečných spotřebitelů, tedy označování zboží a služeb cenami pro konečného spotřebitele. Úpravy, které budou provedeny v této oblasti, jsou podrobně popsány v kapitole 4 *Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele*.

1.5 Sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění

Přepočtení příjmů a dávek bude nezbytné například pro účely státní sociální podpory provést i do minulosti.

Komplexnější řešení v systémech státní sociální podpory, hmotné nouze, sociálně-právní ochrany a sociálních služeb bude doplněno při nejbližší aktualizaci Národního plánu zavedení eura v České republice.

1.5.1 Důchodové pojištění

K 1. lednu dochází k pravidelné valorizaci důchodů, tj. k novému výpočtu jednotlivých důchodů. Základní výměra bude nově stanovena již v eurech (v zaokrouhlení na celá eura). U procentní výměry bude použit přepočítací koeficient, přičemž v rámci rozhodnutí o valorizaci bude stanoveno, že existující procentní výměra bude o dané procento zvýšena a následně zaokrouhlena na deseticenty, případně na jinou úroveň stanovenou v příští aktualizaci národního plánu. Důchody se vyplácí v daném měsíci pro tento měsíc, proto zde obecně nevzniká problém potřeby nárok vypočtený v korunách vyplatit v eurech.

Česká správa sociálního zabezpečení platí v prosinci České poště zálohu na výplatu důchodů v lednu následujícího roku – pro SR na rok €-1 bude tedy třeba rozpočtovat tuto částku v eurech, respektive z prostředků SR zajistit příslušnou sumu v eurech.

V případě, že žádost o důchod bude podána v roce €-1 a vyřízena až v roce € (část nároku v korunách je splatná až v roce €), bude příslušná

korunová částka přepočtena pomocí přepočítacího koeficientu a vyplacena v zaokrouhlení na centy nahoru² v eurech.

V případě, že je splátka důchodu za prosinec vyzvednuta až v lednu, bude příslušná korunová částka přepočtena pomocí fixního přepočítacího koeficientu a vyplacena v zaokrouhlení na centy nahoru v eurech. Shodně bude postupováno také v případě jiných nároků získaných v roce €-1 a vyplácených v roce €, respektive neoprávněně vyplácených v roce €-1 a vrácených v roce €.

V zájmu informování občanů a v souladu s pravidly pro duální označování cen a jiných finančních hodnot příjemci důchodů a ostatních sociálních dávek automaticky obdrží oznámení o výši svých dávek v eurech (o jejich dávkách již bylo vydáno rozhodnutí, případně oznámení v případě dávek státní sociální podpory nebo zvýšení důchodů). V tomto oznámení bude vysvětlen způsob přepočtu pomocí přepočítacího koeficientu a zaokrouhlení. Forma duálního označování finančních částek v této oblasti bude dále upřesněna v aktualizacích národního plánu.

Bude nutno vydat předpis, který by převáděl na euro částky tzv. valorizačních nařízení vlády, jimiž se měnila výše základní výměry (tj. nařízení vlády č. 19/1996 Sb., č. 218/1996 Sb., č. 129/1997 Sb., č. 104/1998 Sb., č. 565/2004 Sb. a č. 415/2005 Sb.), a čl. XXIX. zákona č. 237/2004 Sb. Využita budou také ustanovení Obecného zákona o zavedení eura, která stanoví základní principy přepočtu korunových částek.

1.5.2 Nemocenské pojištění

Vždy k 1. lednu dochází k úpravě redukčních hranic a na základě těchto hranic jsou potom všechny dávky nemocenského pojištění nově vypočteny. V roce € bude výpočet proveden se zaokrouhlením na centy. Pro vlastní dávky tedy není třeba využít přepočítacího koeficientu, pouze bude třeba přepočítat vyměřovací základ.

Vzhledem k tomu, že dávky nemocenského pojištění jsou vypláceny zpětně, budou v lednu roku € vypláceny nároky za prosinec roku €-1 získané v korunách. Pro přepočet těchto nároků, které budou vypláceny v eurech, bude použit přepočítací koeficient a výsledný nárok bude zaokrouhlen na centy. V případě platnosti nového zákona o nemocenském pojištění bude třeba obdobně upravit i pravidla pro náhradu mzdy.

1.5.3 Veřejné zdravotní pojištění

Bude nutné provést přepočet vyměřovacích základů pro odvody pojistného na veřejné zdravotní pojištění do minulosti (referenční období). Stejně tak bude zapotřebí upravit hodnotu (cenu) jednoho bodu pro úhradu

² Jde o aplikaci zásady nepoškodit občana, viz Část I.

za poskytnutou zdravotní péči v případech, kdy jsou platby realizovány zdravotními pojišťovkami – tj. ze systému veřejného zdravotního pojištění.

Dále bude nutné stanovit metodický pokyn pro zdravotnická zařízení, která dostanou zapláceno od osob, které nejsou zdravotně pojištěné v České republice ani v jiném členském státě Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a ve Švýcarsku a kdy tedy musí tyto osoby hradit poskytnutou zdravotní péči ze svého.

Vzhledem k tomu, že v současné době je hodnota (cena) bodu vyjádřená v korunách nízká, bude zřejmě potřeba cenu bodu v eurech stanovit na více desetinných míst. Podrobnější úprava, způsob zaokrouhlování a analýza dopadů v této specifické oblasti, bude uvedena v příští aktualizaci národního plánu.

1.6 Konverze informačních systémů

V rámci úprav informačních systémů půjde zejména o identifikaci potřeby technické konverze informačních systémů v subjektech veřejné správy za všechny oblasti veřejné správy, a to konkrétně:

- ústřední správy,
- územní samosprávy,
- fondů sociálního a zdravotního pojištění.

Jednotlivé instituce musí zabezpečit přechod svých účetních a jiných finančních systémů na podmínky jejich fungování v euru, a to na základě doporučení a v termínech uvedených v kapitole 7 *Informační a statistické systémy*.

MF jako nositel rozpočtové politiky zabezpečí konverzi Automatizovaného rozpočtového informačního systému (dále jen "ARIS") a dalších systémů jako je například Centrální evidence dotací z rozpočtu (dále jen "CEDR") či ISPROFIN. Současně MF zabezpečí i konverzi Automatizovaného daňového informačního systému (dále jen "ADIS") a všech dalších daňových informačních systémů, zejména AVIS, VEMA (evidence majetku a personalistika) na všech třech úrovních řízení (MF, finanční ředitelství a finanční úřady).

Zavedení eura bude muset být promítnuto také do informačních systémů celní správy, a to do všech aplikací systému celně deklaračního – CDS pro výběr cla, do všech aplikací systému spotřebních daní – SPD pro výběr daní a všech aplikací systému Dělená správa pro výběr pokut. Dále musí být změny promítnuty i do některých aplikací informačního systému pátrání a dohledu zajišťujícího speciální činnosti celní správy a do podpůrných systémů z oblasti personální a majetkové. Úpravy výše

zmíněných projektů budou realizovány v období analýzy, implementace a nasazení projektů programu eCustoms (elektronické celní řízení) řízeného DG TAXUD, jehož plnění nesmí ohrozit.

Upravit bude nutné všechny databázové a informační systémy důchodového a nemocenského pojištění, úřadů práce v oblasti podpory trhu práce (zaměstnanosti), informační systém státní sociální podpory a pomoci ve hmotné nouzi. V systému veřejného zdravotního pojištění bude nutné převést do eur databáze plátců pojistného, jejich platebních povinností a evidence nedoplatků, ale zejména složité úhradové systémy fungující na různých korunových bázích (paušály, limity, úhrady v korunách za jednotlivé výkony), které jsou základem smluvních plnění mezi zdravotními pojišťovnami a poskytovateli zdravotní péče a také základem vykazování výdajů a jejich plánování.

1.7 Legislativní stránka zavedení eura ve veřejné správě

Zavedení eura jakožto zákonného platidla zasahuje do působení množství institucí a úřadů. Ty vykonávají své činnosti na základě právních předpisů, které bude nutné připravit a nastavit na používání eura. V procesu úpravy právních předpisů sehrávají klíčovou roli příslušné rezorty a je v jejich kompetenci na základě všeobecných pokynů podle kapitoly 5 *Legislativní potřeby zavedení eura* a na základě vládou stanoveného harmonogramu připravit odpovídající podmínky pro přijetí eura.

Legislativní změny se z pohledu veřejné správy budou týkat zejména sociální oblasti, státního a územních rozpočtů či stanovení sankcí. Budou muset být upraveny také místní vyhlášky stanovující výši místních poplatků.